

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marțea, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru strălămate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 47
Correspondențele sînt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegraful Român”, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rîndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru se-care publicare.

Prenumerățiune nouă

la

„Telegraful Român”

care apare de trei ori pe săptămână, deschidem pe anul 1884, cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedea în fruntea foaiei.

Banii de prenumerațiune se trimît mai cu înlesnire pelângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al poștei ultime se fie scrise bine, ca să se poată ceti.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfîrșește cu ultima Decembrie 1883, a’și înnoi din vreme abonamentul, pentru ca să nu fie espeditura silită a sista, sau a întârzi cu espedirea foiei*).

Editura „Telegrafului Român” în Sibiu.

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fășii de adresă dela abonamentul ultim.

Sibiu, în 31 Decembrie.

Earăși a lunecat un an preste crescutul nostru, confundându-se în noianul nemărginit al vremilor. În preașma anului nou tot omul se oprește pentru a arunca o reprivire asupra trecutului și pentru a cumpeni șanțele viitorului; cū atât mai vîrtos se simte îndemnat a face acest bilanț diuaristul, sau cronicariul dîlei, care este chemat a se orienta în mulțimea variată a faptelor și evenimentelor și a da publicului seu directiva pentru viitor. În veacul nostru, care se dîce al progresului și al luminei, evenimentele pe scena lumii se succed cu o iuțală și răpejune necunoscută veacurilor trecute, ađi se simte cu mult mai tare greutatea de a se orienta în situațiune și de a da directiva pentru alții.

Aruncând o reprivire asupra anului trecut și dândune sama de cele ce s’au petrecut în decursul lui, simțirea ce ne cuprinde este o depresiune spirituală. Anul acesta nu a vîdut evenimente mari, nu a putut să vadă fiindcă perioada, în care ne aflăm, este o epocă de transacțiune, care numai pregătesce evenimentele. Societatea omenească, în acest stadiu transitoriu, privesce cu puțină satisfațiune în trecut, cu multă temere și grige în viitorul cel întunecos. Ce ne va aduce anul viitor? fi va mai bine? aceste sînt întrebările ce se îndatinează a și le pune fiesce-care la încheerea anului.

Viitorul este rezultatul trecutului și al prezentului și starea actuală ne dă încâtva cheia pentru viitor. Aceasta stare însă este atât de posomorită încât nici omul optimist nu și poate construi în fantasia sa un viitor strălucit.

Intre statele europene au domnit pacea, însă o pace slăbănoagă, care se rađimă pe milioane de baionete și care în tot momentul se află în pericol de a fi turburată — o pace armată, care este mai rea decăt un resboiu declarat. Aceasta pace a ținut inimele într’o neconținută grige și temere; a sguđuit creditul și prosperitatea materială a popoarelor, care se încovoae sub greutatea acestei situațiuni.

În deosebi patria noastră, care din vitregitatea timpurilor trecute a remas înapoia altor țeri, suferă mai mult. Sarcinile publice sînt atât de grele și mari, încât cetățenii abia le mai pot suporta. Consecuențele acestei stări grele sînt pauperismul și emigrațiunea — semne foarte caracteristice pentru situațiunea în care ne aflăm. Și nu sînt prospecte de îndreptare. Acest pauperism ia proporțiuni tot mai mari, populațiunea pierde sau emigrează, și starea actuală a populațiunilor ce compun statul nostru poliglot amenință a deveni și mai tristă și mai precară în viitor. O nemulțămire generală străbate toate straturile sociale, nesiguranța și neîncrederea între factorii societății este signatura actuală.

La aceste se mai adauge un nou factor de neliniscire. Naționalitățile statului nostru și în deosebi Românii sînt nemulțămîți și de aceea desvoaltă multă stăruință pentru a’și asigura din starea actuală de transacțiune pozițiunea ce li se cuvine — luptele și greutățile sînt mari, piedecile multe.

Deja se ivesc unele încercări de împăcarea contrastelor vechi între elementul domnitor și cel supus, — se face încercare de a apropia elementul român de cel maghiar, și a uni aceste elemente, cari au aceiași soarte și aceleși interese în orientul european, pe o basă justă și convenabilă.

Fi-va cu puțință această apropiere între Români și Maghiari?

La aceasta întrebare numai viitorul ne va da răspunsul adevărat.

Neîncrederea reciprocă ce a domnit până acuma între popoarele, din cari se compune statul nostru a fost cauza tuturor relelor, cari s’au perondat de 17 ani. Neîncredere nejustificaveră, neîncredere nebasată, neîncredere, a le cărei urmări devin pe dî ce merge tot mai funeste, și a cărei adevărate isvoară până acuma sînt necunoscute. Posomoritul

trecut zace încă la spatele noastre, încă putem privi la el, putem penetra în toată părțica lui, și studiind bine situațiunea, putem trage învățături dintr’ensul. Preste câteva oare, cari dispar în noianul vecinicieii, preste câteva clipite vom arunca asupra trecutului vîlul uitărei, și din noaptea întunecoasă ne vom îndrepta cu încredere privirile asupra purpuriului răsărit al anului nou, despre care încă nu scim ce conține. De va conține el binefăcătorul și căldurosul soare al dreptății, atunci anul viitoriu va fi senin, pre pămîntul patriei noastre va domni lumina și căldura adevărului, din care va isvori, va cresce, va rodi pacea între diversele popoară din patrie, pacea, care fericesce popoarele, pacea, fica ceriului, fără de carea de tîngit vom tîngi, vitalitatea și prosperitatea noastră însă va dispărè la cea mai lină suflare de vînt.

Purpuriul răsărit al anului viitoriu însă poate să fie plin de fulgere și trăsnete. Descărcate acestea pre pămîntul patriei noastre, elementele heterogene tare ușor se pot aprinde, focul va fi mare, căci materie mai primejdioasă pentru foc ca ura și dușmănia în rîsbuuare, nu există.

Dar se încetăm aici, căci nimica nu ne îndreptăteșce se facem icoane strașnice în preașma viitorului, de care ne despart câteva momente.

O încercare sinceră, foarte ușor poate schimba situațiunea în realitate mai justă și totodată și mai deamnă. Neîncrederea se poate schimba în încredere reciprocă. Încrederea va deschide ochii inimei oamenilor, și stachiile închipuie, vor deveni ridiculizități, după cum ar trebui se fie.

În internul nostru mare e lupta la privirea acestui viitoriu misterios. Ca oameni sinceri și cu inimă curată, întrăm cu încrederea în noui an. Aruncând vîlul uitărei asupra trecutului posomorit, cu speranță în viitoriu ne vom pune toate puterile în serviciul cauzei comune, înflorirea și prosperarea patriei, căci după cum am spus-o în numărul 151 al diariului nostru trăim în speranță că vom merge mână în mână cu diaristica noastră întru promovarea intereselor speciali ale naționalității noastre, fără de cari noi nu putem înțelege interesele generali ale statului.

Prin o ținută deamnă și conlucrare sinceră dară neobosită, vom documenta lumii că la noi a fost și voință și sinceritate și demnitate și moderațiune, când ni am pus și noi umerii pentru a salva interesele cele adevărate ale patriei noastre; și de ar fi, ca cu toate acestea să nu isbutim a inmoia inimele cele impetrite față de noi, de naționalitatea noastră,

FOIȚA.

Disertațiune

despre necesitatea promovării și protecționării meseriilor între români.

(Urmare și fine.)

Comitatul Cluj.

Comuna: Teaca.

	până 1848 străini români	până 1883 străni români
Comercianți de ori ce felu	—	2
Meseriași:		
Cordoneri	—	4
Curelari	—	2
Fauri	—	1
Măsari, dulgheri	—	1
Suma	—	8

Prea on. domn proprietariu Gregoriu Viteđ cu comunicarea datelor culesse dela Teaca și din jur scrie la 16 August a. c. și acestea:

Profesioniști români în opidul Teaca și jur înainte de anul 1848 nu au fost nici unul.

De atunci încoace s’au format vre-o 6 măsatri.

La aceea întrebare: de stă poporul nostru ađi mai bine de căt la anul 1848? Pot răspunde: Pămîntul pe care l’a avut sub jugul feudal în genere îl are poporul nostru și ađi; averea mișcătoare însă, adecă: în realități vite, e mai mică de căt la 1848.

Românii din acestea părți moșia ce o au primit la 1848—50 nu o posed, ci aproximativ ca 40% ađi nu o mai au. Causele sînt: Dările mari, procesele urbariali, comasările, procese de segregat; procese fără îngrijire și informațiunile false cari s’au dat advocaților și nepertractarea heredităților.

Causele naționali încă sînt neîngrigite, trăgă-nate și paralisate de însuși ai noștri.

Moralul poporului nostru în toată privința decade și înaintarea în cultură fără morală nu e progres.

Preoții și inteligența față de biserică și de scoală ar trebui — dacă sciu că aceste institute ajută poporului nostru — se facă mai mult de căt fac.

O împregiurare dureroasă se observă în unele părți, că poporul român e mai neactiv ađi de căt înainte de 1848 și mai învidios, căci a căpătat mania de a purta procese, pe cari mai toate le perde și sîrăcesce; am putè dîce, că a căđut la dispozițiunea advocaților; bine ar fi să se oprească dela procese.

Poporul are aplicare se învețe carte, însă n’are mijloace în tot locul dela cine să învețe.

Luxul durere, începe și la poporul sătean, ceea ce este un mare rău, că-l ruinează; bine ar fi se păstreze costumul național.*)

Inteligența română cu escepțiuni se recomandă indiferentă de tot ce e național, și e materialistică.

Comitatul Mureș-Oșorheiului.

Orașul: Mureș-Oșorhein.

Nrul sufletelor 13,000. — Nrul sufletelor române 730.

	până la 1848 măe-tru calfă învățăcel			până la 1883 măe-tru calfă învățăcel		
Timari	27	12	7	30	6	4
Ciobotari, cismari	—	—	—	6	27	16
Măsari	2	3	6	3	5	3
Zidari	2	3	2	4	10	2
Rotari	—	—	1	2	4	3
Cojocari	1	—	—	2	3	5
Fauri	—	3	2	3	5	4
Morari	1	4	5	2	9	8
Măcelari	—	—	1	1	2	1
Berari	—	1	—	1	3	—
Lemnari	1	—	2	4	8	4
Comercianți	11	3	4	3	1	3
Șusteri	—	—	—	1	1	3
La olată	45	32	30	62	85	56

*) Accentuăm: Se păstreze românii precum limba și religia, așa datinele și portul românesc lucrat de femeile și bărbații români; se păstreze sfințenia familiei, căsătorii curate morale, că ele sînt tăriă națională și se învețe ordine și cultură.

Autorul.

ari martorii au dovedit ilegalitățile terorismului și orupțiunile exercitate asupra alegătorilor de organele administrative. Recursul avu rezultat că se verifică 8 inși și un membru se reieptă, fiindcă era numai de jumătate de an în acest comitat. Mângă-erea noastră fu nula; dar se nu greșesc, corteșul cel mai mare, care exerciă presiune asupra alegătorilor — subpretorele Brady L. din Brad a cădut din oficiu.

Bine ar fi, ca domnul Piso, eșit pretore ca prin urechia acului, să și aducă aminte pre viitoriu de aceeași cădere a subpretorului, și să nu abuzeze de alegătorii români. *Correspondentul.*

Scoalele industriale săsesci din Ardeal.

II. Dintre 1115 elevi, cari au umblat în toate scoalele industriale, 88 aparțin comerțului, 280 arhitecturii, 96 industriilor chimico-technice, 68 industriilor mecanice și 583 celorlalte ramuri industriale. Numărul elevilor față cu anul precedent a crescut 203. După numărul meseriilor ce reprezintă elevii, se rangează scoalele industriale în următorul mod. Scoalele industriale reprezintă în Sibiiu 36 meserii, în Bistrița 34, în Mediaș 29, în Brașov 28, în Orăștie 21, în Sebeș și Cohalm 17, în Agnita 16. Fața cu timpurile de mai înainte sau imputinat aurarii, cojocarii postovarii, pânzarii, curelarii, olarii, săpunarii și peptenarii. Au perit cu totul păpușarii numiți săsesci, cari numai un învățcel au prezentat în Bistrița. La Brașov, unde se făceau funii și alte lucruri de cânepă și se petreceau multe, bate la ochi, că numai un învățcel de funar a cercetat scoala. Mai tare reprezentați sunt cordonierii cu 192, mäsarii cu 122, lăcătușii cu 96, cismașii cu 84, croitorii cu 75, droguistii cu 42, faurii și curelarii cu câte 38 învățceli. În fie care scoală sunt lăcătușii, masarii, pielarii, cordonierii și faurii. Numai în câte unele scoale sunt învățceli de ascuțitori, de alamari, de sticlari, de ciorăpări, de sitari, pieptenari, „cordonierii săsesci“, manșuari, poleitori de tur-tari, săpunarii, fotografi, olari, sculptori, pânzarii, pietrari. În multe industrii, cari se mărginesc numai la lucruri de calitate proasta s'ar pute produce lucruri mai bune formându-se prin cultură gustul. Aceasta se poate dice mai cu seamă despre pieptenari. Pieptenele cele fine se aduc mai cu seamă din străinătate.

Mai tare reprezentanți sunt la scoala din Agnita cordonierii cu 55, în Bistrița cismașii cu 24, în Orăștie tot aceia cu 17, în Sibiiu lăcătușii cu 51, în Brașov aceia și cu 10, în Mediaș cordonierii cu 27, în Sebeș cismașii cu 16, în Cohalm cordonierii cu 28, în Sighișoara cu 10 învățceli. Este lucru semnificativ și arată conservatismul populațiunii că în anumite locuri s'au conservat anumite meserii în mulți reprezentanți precum: în Agnita cordonierii și putinarii, în Bistrița faurii, în Sebeș cojocarii, în Cohalm rotarii, în Sighișoara pânzarii. Că aceleși populațiuni pot ține compt și de împregiurări și iubesc progresul, arată, afară de comercianți, zidarii, mäsarii, culegătorii de litere, sculptorii, fotografi, postovarii, lăcătușii și șelarii. Între împregiurări mai favorabile cu cât mai mult n'ar pute face aceste puteri pentru înflorirea industriei?

Scolarii după religione erau 742 luterani, 56 reformați, 221 romano-catolici, 2 armeni, 21 gr. cat., 51 gr. or. 22 mosaici; după naționalitate 889 Nemți, 125 Maghiarii, 4 Armeni, 77 Români 3 Cehi, 17 Israeliți. Partea cea mai mare dintre elevi aparțin elementului nemțesc din fundul regesc. După Nemți vin Maghiarii, pe când dintre Ro-

mâni numai o parte mică se aplică la meserii sau cercetează scoala.*)

Cei 17 Israeliți din Bistrița, Orăștie și Mediaș mai mult vor aparține la negoț decât la meserii. Din suma de 1115 învățceli, 20 nau avut nici o cultură, 829 o scoală populară, 120 o scoală reală, 137 o scoală gimnasială, când au intrat la meserii sau la comerț. Pregătirea cea mai bună au avut'o scolarii din Brașov, Sibiiu, Sighișoara, și Bistrița. În Cohalm și Agnita toți au venit dintr'o scoală capitală și populară. Scolarii cari n'aveau nici o pregătire din Orăștie, Sebeș și Bistrița au fost mai cu samă Români. Între scolarii nu erau din loc în Sibiiu 136, în Brașov 47, în Sighișoara 27, în Bistrița 77, în Mediaș 45, în Orăștie 58, în Sebeș 44, în Cohalm 29, în Agnita 81, cu toții 544. De aici rezultă, că cam a treia parte din învățceli sunt de pe la sate.

După numărul scolarii se rangează cele 9 scoale cum urmează: în Sibiiu 261, în Bistrița 160, în Mediaș 149, în Agnita 143, în Brașov 96, Orăștie 96, Sebeș 73, Sighișoara 71, Cohalm 66. Surprinzătoare aparițiune, că Brașovul stă după alte orașe, cu toate că în Brașov este mai multă industrie că în ori care oraș, vine de acolo că în Brașov se mai află și o scoală maghiară de stat, unde scolarii capeta toate gratuit. Din viața acestor scoale industriale mai pomenim că 8 scolarii dela scoala din Bistrița au capetat stipendii în suma de 356 fl. și anume doi din fundul granițieresc dela Neseud câte 20 fl. 5 dela societatea Transilvania din Bucuresci câte 50 fl. și unul 66 fl.

Isvoarele din care se susțin aceste scoale industriale sunt următoarele: Universitatea săsească sau a fundului regesc dă o subvențiune anuală de 11,000 fl. Cassa alodială din Agnita a dat 1000 fl. Cassa alodială din Bistrița dă pe an câte 200 fl. Brașovul 2350 fl. Sibiiul 1000 fl. Mediașul 90 fl, Sebeșul 200 fl Cohalmul 310 fl. Din Sighișoara și din Orăștie lipsesc datele. Pe lângă acestea mai contribuiesc cassele districtuale și scaunale. Dotațiuni mai mari capeta dela cassele de economii din Bistrița și din Sibiiu. Alte isvoare de venituri formează sumele ce le contribuiesc gremiile comerciale și societățile industriale, precum și didactrul ce-l plătesc elevii. După speșele ce le fac diferitele localități pentru scoalele lor se rangează în următorul mod: 1. Brașov 4272 fl. 34 cr. 2. Sibiiu 3542 fl. 31 cr. 3. Bistrița 2071 fl. 24 1/3 cr. 4. Sighișoara 1403 fl. 78 cr. 5. Sebeș 1400 fl 6 cr. 6. Mediaș 1202 fl. 34 cr. Cohalm 1095 fl. 24 cr. Despre Agnita se poate dice că suma de 800 fl. din dotațiunea națională săsească se întrebuință pentru salariile profesorilor. Din Orăștie lipsesc datele respective.

(După „Sieb. d. Tagblatt.“)

Din această iconă destul de lămurită poate vede ori cine în ce stare se află generațiunile tinere, cari se aplică la meserii. Am dori se vedem cum stau scolile industriale maghiare din Transilvania, ca să putem face o comparațiune și să aflăm câți Români cercetează scoalele maghiare industriale. Apoi am dori să se scim cum lucrează Români din Banat și Ungaria și anume cei din Lugos, Timișoara, Lipova, Caransebeș, Mehadia, Verșieț, Arad, Oradea mare, Beiuș și alte orașe și cum îngrijesc pentru cultura spirituală și morală a tinerilor lor meseriași. Mai încolo am dori preste

*) Reuniunea românească de meseri din Brașov a fost cerut o subvețina dela universității săsească ca so poată înființa o scoală de meserii cu limbă românească, dară n'a căpeta-o și acuma Români sunt și. Și o parte se meargă la scoala săsească unde, din cauză că nu sciu nemțesc și tacele scolare sunt mari, mulți nu pot urma studiile, ea a altă parte urmează în scoala gremiilor comercianților cu băiații de pe la comercianți. Așa stă în Brașov, în alte locuri parte se fi alte cauze. Este prea adevă at, că încă poporul nostru n'a petruns de însemnătatea meseriilor!
Red.

tot se avem o statistică despre toți tinerii câți sunt ca învățceli aplicați la diferitele ramuri industriale din toate parțile Ardealului Banatului și Ungariei ca să vedem cum stăm noi Români pe terenul industrial și cum îmbrățisează Români industria.
„Gaz. Trans.“

Varietăți.

* (Literar). Cetim, că dl V. Alecsandri studiază în Mircesci viața lui Ovid. Soartea esilatului dela Tomi pare a' l' inspira pentru o tragedie, tot antică, precum este și escelenta „Fântâna Blandusiei“, care se va presenta în luna viitoare pe scena teatrului național din Bucuresci.

* Cetim, că sănătatea nefericitului poet Eminescu pare a se fi îmbunătățit. N'a mai avut nici un atac și se speră, că nu va mai avea. Răspunde foarte bine întrebărilor, ce i se pun, dar aceasta îl cam ostenește. Se arată foarte afabil. Starea sa fizică e bună.

* Cu tot protestul dlui Gr. Tocilescu, dl ministru al instrucțiunii publice din România a subsemnat decisiunea pentru numirea dlui Petru Missir la catedra de drept internațional și natural la facultatea din Iași.

* (Teatru român în Făgăraș) La Făgăraș s'a înființat la inițiativa și stăruința doamnei Zinca Roman o societate teatrală de diletanți sub numele „Progresul“ din care face parte tinerețea română de ambele sexe. Societatea aceasta își va înainta, cât de curând statutele spre aprobare. Dar și până atunci ea a început să dea reprezentațiuni, a treia s'a dat în 19 Dec. în ajunul alegerilor municipali, cu care ocaziune s'a jucat „Rosaliile“ și „Hărția Rezeșului“ amândouă de dl V. Alecsandri, fiind de față un public numeros și distins. Reprezentațiunea a avut succes complet. Venitul curat s'a urcat la suma de o 100 fl. care s'a dat reuniunii femeilor române din Făgăraș. Cât s'ar putea face pe aceasta cale la noi în Sibiiu și în alte localități! Servească-ne Făgărășenii de exemplu!!!

* (O descoperire!) Căpitanul unui vas, care face comerț cu Alasca, a descoperit de curând o insulă acoperită cu gheață, în centrul căreia se găsește un vulcan urieș care aruncă torenți de flacări și vapori. Această insulă se găsește între 160° lungime, și 53° lățime la nord-vestul Americii de nord. Acest eveniment geologic, care poate se aibă o urmăre analoagă cu aceea a distrugerii insulei Krakatau, nu va rămâne fără ca să exercite vr'o inriurire asupra îngrozitoarelor furtuni ce se semnaleză de pretutindeni și cari se deslășuesc cu o furie neaușită.

* (Schinteii). Un domn intră într'o prăvălie, unde cumpără ceva. În momentul de a plăti el aruncă pe comptoar o monedă francesă care scoase un sunet suspect. Aceasta monedă e falsă, dice comerciantul. Domnul o reia, o întoarce o reîntoarce și vede că poartă data de 1811. Aceasta o monedă falsă? Aide de! Dela 1811 și până acum, s'ar fi descoperit lucrul!

* Generalul se adresează unui căpitan, a cărui figură înflăcărată nu trăda ceva cumpetare mare: spunemi căpitane furagiul e bună calitate? — Da

Alăturăm și tabela E. din care se vede descrițiunea comercianților și meseriașilor străini din toate orașele Transilvaniei implută după datele camerei comerciale din Brașov.

Tabela E.
Orașele Transilvaniei.

Nr. curent	Numele orașelor	Numărul sufletelor din oraș	Numărul comercianților streini	Numărul comercianților români	Numărul comercianților străini	Suma comercianților și meseriașilor streini	Meseriași români			Suma
							Meseriași	Sodați	Învățceli	
1	Brașov	29,584	991	86	5,406	6,397	117	36	88	141
2	Sibiiu	18,998	333	?	3,823	4,156	?	?	?	?
3	Sighișoara	8,204	124	?	1,429	1,553	?	?	?	?
4	Mediaș	6,712	181	?	941	1,112	?	?	?	?
5	Szász-Sebeș	5,790	69	?	611	680	?	?	?	?
6	Orăștie	5,961	122	?	4,025	1,447	?	?	?	108
7	Georg-Szt. Miklos	5,645	39	?	182	221	?	?	?	?
8	Făgăraș	4,714	98	?	962	1,060	65	?	?	65
9	Kezdi-Vasárhely	4,546	156	12	1,122	1,278	?	?	?	?
10	Brețcu	4,469	75	6	51	126	30	11	—	41
11	Odorheiu	4,376	80	6	945	1,025	?	?	?	?
12	Szt. Georgiu	4,366	86	?	567	653	?	?	?	?
13	Dicső-Szt. Martin	2,593	16	?	64	80	?	?	?	?
14	Szép-Viz	2,400	?	?	24	41	?	?	?	?
15	Cluș	26,382	1101	?	4,274	5,375	?	?	?	66
16	Murăș-Oșorheiu	12,678	521	?	2,734	3,255	30	26	30	86
17	Turda	8,803	213	?	1,338	1,551	?	?	?	?
18	Alba-Iulia	7,955	441	?	734	1,475	?	?	?	65
19	Bistrița	7,212	135	?	1,367	1,502	?	?	?	?
20	Deș	5,832	90	?	936	1,026	?	?	?	?
21	Aiud	5,779	197	?	871	1,068	?	?	?	?
22	Szász-Regen	5,507	116	?	1,243	1,359	?	?	?	?
23	Gherla	5,190	300	?	860	1,160	?	?	?	?
24	Vizogna	4,104	12	?	283	295	?	?	?	?
25	Sec	3,506	4	?	—	4	?	?	?	?
26	Coloș	3,254	11	?	29	40	?	?	?	?
27	Elisabetopol	2,550	100	?	231	331	?	?	?	?
28	Hunedoara	2,597	28	?	378	406	?	?	?	?
	Suma	209,707	5,666	?	32,430	38,096	?	?	?	?

Din numerii de mai sus se poate constata, că între 207.689 suflete străine sunt 38.096 capete meseriași și comercianți; ear între 1,146,611 suflete române din Transilvania, nu putem arăta care e numărul meseriașilor și comercianților români. De sigur, că e de tot neînsemnat. Deci ce progres facem?

Din toate datele ce le-am comunicat până aci, se poate convinge ori și cine care va ceti acestea, că starea poporului nostru în Transilvania este cu mult mai tristă, decât cum suntem aplecați a o prețui; chiar mai tristă ca înainte de anul 1848, când era românul robotariu, dară nu putea ajunge proletariu. Se poate convinge ori cine, că poporul nostru este mai serac decât ceilalți conlocuitori din Transilvania; n'are pământ de ajuns: n'are economiă de vite; este lipsit de drepturi politice; este înapoiat în cultură, prin urmăre are o pozițiune foarte grea, față de celelalte națiuni, cu care conlocuesce, și cu cari se luptă pentru drepturi egale.

Dacă voim să ajutăm poporul nostru ca se și îmbunătățească starea lui materială și tot deodată și politica, mijlocul cel mai la îndemână este: să îndemnăm, ca să îmbrățișeze fii lui manufacturele, meseriile sau industria, căci spre acest scop nu trebuie nici capitaluri, nici nu întimpină vre-o pedecă neînvinșă. I trebuie nisce conducători buni de ai ajuta și astfelu și va câștiga poporul nostru prea

dle general. — Și apa? — Cum să fie? Văd că aici nu se plâng de densa!

* (Mulțămită publică). În vara trecută cu ocaziunea examenului anual invitând pre lângă P. O. D. administrator protopresbiteral și pre alți domni indiviți din loc la numitul examen al pruncilor, au participat între aceștia și un onorat domn anume Konyi József (dregător a unei curți baronesci) carele mângăiat fiind de responsurile și progresul făcut, au donat pentru anul acesta curent cărți la toți elevii din cursul al doilea, și pre lângă acestea și o mulțime de stiluri de ardeșe încât va fi de ajuns la toți elevii anul întreg. Pentru aceasta binefacere dară esprim în numele elevilor mei onoratului domn binefăcătoriu numit mulțămita mea publică.

Branisca, 27 Decembre 1883.

I. Cioran,
învățător gr. or.

Bibliografie.

„Aurora română“ din Cernăuți, ce a apărut până acuma ca proprietate a societății literare române din Bucovina va apărea și după aceasta sub Redacțiunea veche a dlui Ion I. Bumbac, care din 1884 începând este și proprietariul țiarului. Prețul abonamentului pe un an întreg e de 4 fl., pentru România 15 franci, pe un 1/2 an 10 franci. În fie-care lună va eși un număr broșurat.

Nr. 1. 2 anul III 1884 într'o broșură elegant și cu gust ajustată a apărut cu următorii cuprins: „Din istoria limbei și literaturii române“ (va urma) începutul unui tractat mulțămiiător scris într'un limbaj ușor și ușor cu o vastă cunoștință de cauză; articolul merită toată atențiunea. Critică: „Despot Vodă“ de V. Alecsandri; „O sarcină“; o critică de model, după înțelesul strins al cuvântului; „Poesii“ din colecțiunea repostatului D. Petrino, poezii de o adevărată inspirațiune poetică. Apoi „Cronică“ și „Bibliografie“. Un apel călduros însoțesc cei dintâi 2 nri ai țiarului adresată publicului român cetitoriu; îi urăm nobilului redactor cel mai strălucit succes: căci meritul trebuie să fie remunerat.

(„Candela“). Jurnal bisericesc-literar. Cernăuți sub redacțiunea lui Artemiu Berariu. Nr. 11. 1883 a apărut cu următorul cuprins; Cătră onorați lectori ai Candelei; „Datinile, ceremoniile și deprinderile religioase în însemnătatea lor pentru dezvoltarea cultului“ de Vasile Repta; „Catechisele celui întru sânti părintelui nostru“ Ciril archiepp. Ierusalimului: Omili pentru Dumineca 25 după Rusalie; „Cronică.“ Jurnalul e bine redactat: Prețul 4 fl pe an.

„Biserica ortodoxă română“ țiar periodic eclesiastic a. VII nr. 12 a apărut cu următorii cuprins „Misteriul Eucharistiei“; „Petru Movilă“; „Discurs funebru“; „Descrițiunea călătoriei Ieromonachului „Silvestru anul 1722.“ „Sumarele ședințelor Sftului Sinod.“ București Tipografia cărților bisericesci, 1883. Prețul abonamentului pe un an 12 lei. Recomandăm atențiunii clerului acest jurnal.

„Din scrierile lui Petru Maior“ a apărut în edițiunea societății literare a universitarilor români din Budapesta volumul I. *Istoria pentru începutul Românilor în Dacia. Budapesta și Gherla 1883*, un tom cu 344 pagini. Retipărirea s'a făcut cu litere latine

ușor — nu după mult timp — o esistență sigură; o poziție și o valoare între conlocuitorii sei. Astfel se va crea pentru națiunea română o clasă de oameni, cari vor pute contribui foarte mult la progres și înaintare. Foarte raționabil se exprimă d-nul Ioan Hinz, secretariul camerei comerciale din Brașov în raportul seu despre espozițiunea română din Sibiu din anul 1882, în care se dice: „Dacă Români ar fi avut mai multă aplicare cătră meserii, după facultățile ce posed, n'ar fi îndereptul celorlalte națiuni din patrie. Ei ar trebui să se reculeagă și să lucreze mai ales acum, când cultura occidentală a ajuns și la noi în Transilvania. Ei ar trebui să promoveze manufacturile și industria, căci acestea formează pondul cu care se compânesc valoarea unui popor. Ele condiționează bună starea poporului. Prin ele se înaintează și ceilalți factori necesari pentru progres.

III.

În partea a treia a lucrării mele voesc a arăta în scurte cuvinte, mijloacele cum s'ar pute promova cu mai mult sporiu meseriile și industria între Români?

La începutul disertației acesteia am dis, că nu este greu a face progrese în scurt timp pe acest teren; că nu suntem espuși a urma drumuri retăcite. Avem se studiem modul cum au ajuns alte

cu ortografie etimologică, după edițiunea primă odată de însuși autorul în Buda la 1812. Puțin ce detrage opului, este înfățișarea esteroară, căci tiparul „Aurorei“ din Gherla lasă mult de dorit. Prețul unui exemplar nelegat e 2 fl., ear unui exemplar compactat elegant și cu mult gust de K. Hirhager în Budapesta 2 fl. și 50 cr.

Recomandăm în atențiunea publicului nostru acest op important.

Munții apuseni ai Transilvaniei sau *studiu geologic* asupra structurii munților metalici ai Transilvaniei; o broșură format octav mare 35 pagini, de *Basilii M. D. Bașota* jude la tribunalul reg. din Alba Iulia. — Blaj 1883 Prețul 40 cr. v. a. Venitul curat al acestei lucrări nu fără de însemnătate pe terenul la noi puțin cultivat al geologiei, este destinat spre mărirea fundațiunii făcute de autorul în memoria decedatului său fiu Emiliu D. Bașota, din care fond să ajutură tineri români lipsiți din munții apuseni și de prin districtul Năsăudului. Zelul dlui autor merită toată lauda și recunoștința.

Plevnánál e titula traducerii în limba maghiară de Dl I. Goldiș prof. în Arad, făcută după drama într'un act „La Plevna“ a lui G. Sion. Traducerea maghiară e bine nimerită și poate servi spre laudă autorului. Când vor putea apreția străinii produsele noastre literare, de sigur și vor schimba și părerile lor mult puțin esagerate asupra națiunii noastre.

„Contemporanul“ revistă științifică literară iese de 2 ori pe lună. Redactor I. Nădejde. Prețul pe an 12 lei. Nr. 10 an. III. 1883. Iași; a apărut cu următorii cuprins: „Moartea lui Olivier Bécaille“; „Căprariul și jidanul“; „Este oare spirit ca ceva deosebit de materie?“; „Despre chipul cum se poartă popoarele sălbătice cu copiii și cu tinerii“; „Din poemele în prosă ale lui Turghenieff“; „Vai de limbă“; „Feliurimi“; — Atragem atențiunea cetitorilor asupra acestui jurnal ca asupra unui curiosum în felul seu: un adevărat conglomerat de idei socialiste, materialiste antireligioase și atheiste.

„Amicul Familiei“ sub redacțiunea N. F. Negruțiu din Gherla. Nral 1 din anul 1884; a apărut cu 4 ilustrațiuni, care și perd tot efectul pe hârtia dură și lângă tipariul slab al „Aurorei.“ Cugrinsul: Elisabeta regina României (poezie). — Florile codrului de V. R. Buticescu; Femeia, studiu social; Poesii; Renascerea limbei românesce în vorbire și scriere de Dr. Gr. Silasi; Capitoliul din Roma veche; Părintele Chartausi roman de br. I. Eötvös trad.; Proscrisul; Despre căsătorie; Bibliografie; Diverse; Momente de distracțiuni.

„Căilindariu pe anul visect 1884“ Redigeat de Calistrat Coca anul XI Cernăuți. În editura „Societății pentru cult. și lit. rom. în Bucovina“. Prețul 60 cr. v. a. Dl autor îndeplinește toate cerințele ce le are un căilindar bun: datele calendaristice șematismul tuturor autorităților și direcțiilor publice, al scoalelor nalte, medie și poporale ale Bucovinei, ne dau un tablou aproape complet despre aeeastă țeară prigoniță de soarte. Îl recomandăm atențiunii poporului român.

popoare, cari au o industrie dezvoltată și se urmăm mersul ce l'au făcut ele.

Făcând acest studiu vom observa, că toate națiunile culte au susținut cu multă energie industria mică (meseriile) contra industriei mari (a fabricelor), și aceasta mai mult din cauză, ca să nu espue pre lucrători a fi unelte oarbe ale capitaliștilor, cari cu timpul ar pute să exerciteaze o putere absolută asupra lor. Toți autorii ce au scris în direcțiunea aceasta recomandă cu toată căldura protejarea industriei mici prevestesc pentru ori ce popor care susține acest sistem protectoriu (de spriginire) cele mai frumoase rezultate.

Voiu cita din opul dlui G. Schmole despre industria mică în secul al 19-lea (tipărit în Halle 1870) dela paginile 25, 29, 54 și 430 câteva exemple, prin care se ilustrează avantajile acestui sistem.

În Silesia în seculul trecut, scrie dl G. Schmolter, locuitorii din vre-o sută de sate erau amenințați de sărăcie și miserie și din cauza aceasta erau siliți se emigreze. O parte de oameni cu stare din Silesia s'a asociat și bucurându-se totdeodată și de spriginul stăpânirii i-au îndemnat a se aplica la feliurite meserii. Acei locuitori ajunși măestri li s'a cumpărat unelte; li s'au anticipat bani; societarii lucrau numai la ei; ear' manufacturile lor le a cumpărat însași societatea punându-le în morciu, în

În pătrarul din urmă al anului ce tocma se încheie se publică o carte prea prețioasă pentru biserica noastră:

Tipicul bisericeii ortodoxă orientale pentru rânduețele liturgice în toate zilele anului pascal bisericesc, compus și întocmit în mod sistematic științal și în acord cu marele tipicon universal de *Silvestru Morariu Andreivici* Archiepiscop și Metropolit drept credincios și drept-măritor al Bucovinei și Dalmației. Cernăuți, tipografia archiepiscopală, 1883 formatul cuart, pag. XVIII + 214, hârtie velină, tipariul cicero din cele noi frumoase; prețul legat în pânză și pele 5 fl. ear în broșură 4 fl. v. a.

Ne împlinim o datorință plăcută a atrage atențiunea publicului nostru asupra acestei cărți, ce respunde unei trebuințe adânc simțită în viața noastră bisericescă, aducând totodată omagiile noastre preavenerabilului și mult meritatului autor al aceleia. Cartea este introdusă spre întrebuințare în bisericile eparchiei din Bucovina.

Terminând acest scurt anunț, nu putem a nu reproduce câteva cuvinte din frumoasa carte pastorală, ce a emis înaltul prelat cu ocaziunea serbătorilor trecute, cuvinte cari se rapoartă la subiectul operei din cestiu; „Sionul bisericeii ne a mai ramas, unde putem afla scutire de băntuile timpurilor. Serbătorile și datinele bisericesci și părintesci mai sânt cele ce dirig și îndulcesc viața noastră. Fie deci ca sionul bisericeii noastre drept-credincioase și drept-măritoare să stea neclătit. Fia ca biserica mireasă să strălucească pururea în decoarea și frumuseța sa de veacuri!“

„Familia“ Nral ultim 52 din anul 1883 a apărut cu următorul cuprins bogat: „Inimioară taci“ poezie de M. Suci; „Amintiri din copilărie“ de Al. Tuducescu; „Rândunele“ de I. N. Roman; „Tutunul (tabacul)“ de Dr. G. Vuia; „Mama și copilul cu o ilustrațiune; „Sonet“ de B. V. Gheorghian; „Despre importanța educațiunii din casa parintească“ de P. Tempea; „Studii limbistice“ (încheere) de S. Manguica; „Cugetări despre femeii“; „Salon“; „Aye—Aye în madagascar“ cu o ilustrațiune; „Literatură și arte“; „Ce e nou“ „Găciturii“. În fine abonament nou pe anul 1884. Nă putem decât se recomandăm atențiunii publicului nostru acest jurnal literar beletistic familiar ajustat cu un deosebit gust, ilustrat bogat și frumos și redactat cu grige. „Familia“ servește ori și cui de o instructivă și plăcută petrecere, căci nu ne sfiam a spune că este cel dintâiu jurnal în felul ei de dineoace de Carpați.

„Căilindariu pe anul visect dela Christos 1884“ întocmit după gradurile și clima Ungariei și a României. Anul al treideci și treilea. Sibiu. „Editura și tipariul tipografiei archidieceesane“.

Calendariul tipografiei archidieceesane este unul dintre cele mai vechi și mai practice dintre calendariile române. Afară de partea calendarică cuprinde în sine întreg „Șematismul“ metropoliei respective al archidieceesei. În partea literară aflăm „Pajura“ poveste din Ardeal, după „Convorbiri literare“ de Gr. Sima. „Cine a scos pe Adam și Eva din raiu“ snoavă tot după „Convorbiri literare“ de Ispirescu. „Pindul și Carpatul“

țeară și în afară. Astfel în timp scurt s'a format un număr considerabil de meseriași sub scutul acestui sistem, încât ați se susține că Silesia e mama industriei înflorite din Germania.

Ridicarea industriei la germani, la francezi și la belgiani s'a făcut prin sistemul protectoric. Deci trebuie să'l recomandăm și noi românilor din toată țeara, ca pe singurul mijloc favorabil pentru înaintarea industriei române. Cu părere de rău trebuie se me exprim, că acest sistem nu numai că nu este folositor de români, nu numai că nu este introdus ci este chiar respins.

Românul în loc să protejeze manufacturile românesce, cele idigene, cumpără manufacturi streine: în loc să protejeze pe meseriașul român, aleargă la cei streini.

Nu trebuie oare să atragem atențiunea de nou, că aceasta este una din pedecile cele mai grele pentru înaintarea industriei românesce!

Inteligența germană și franceză a dat la lumină din timp în timp raporturi asupra înaintării industriei opul sus amintit arată sute de citate, cari sau făcut de cutari și cutari bărbați; statistice din decenii în decenii, și scrieri prin cari sau arătat mijloace noue de progres pe terenul industrial. Ce facem noi Români?

Aceia arătau țeranilor cum să-și ridice bunăstarea lor, ca ei pre lângă agricultura puțină ce au

episod din istoria războiului independent al României din Albumul Macedo-Roman. Poesii „Vine carna“ din Albumul Macedo-Roman. „Ursul Vulpea și lupul“ fabulă din „Convorbiri literare“, de Ascanio și Cugetări bătrânesci.

Nu va fi de prisos să mai amintim că acest calendar nu poate să lipsească din casa nici unui om care se interesează de soarta bisericii în general și de a noastră a Transilvaniei în special.

„Calendarul bunului econom pe anul vișet 1884“ întocmit de D. Comșa și Eug. Brote. Anul VIII Sibiu editura tipografiei Ios. Drotleff. Prețul 45 cr. v. a. sau 1 lou nou.

Acest Calendar pe lângă partea strict calendarică și diversele tarife, cuprinde în sine: Art. de lege XX. din 1883 despre venat. Art. de lege XVII. din 1883 despre măsurile preventive ce sînt a se lua în contra lătreii insectului *phyllocera vastatrix*. Art. de lege X. din 1883 despre scutița de contribuție a țărilor. Partea economică, care e foarte instructivă și partea beletristică. Il recomandăm sprigului binevoitor al publicului.

VI. Raționiu

despre contribuțiile în urma Apelului încurse în favoarea „Fondului pentru înființarea unei școli de fetițe în Cluj“.

Cu simțăminte de bucurie și recunoștință venim a publica, că dela ultimul nostru raționiu încoace, pentru scopul culturale român, ce-l urmărim, binevoitor a contribui încă următorii p. t. domni și doamne:

a) Căpitan c. r. Panteleimon Domide, în Rocna distr. Năsăudului, 2 fl. 20 cr., colectați dela domni: Emiliu Hosszu 50 cr., Ana Hosszu 50 cr., Iacob Berim 40 cr., Gabr. Ana 40 cr., Cosma Cotu 20 cr., Tivadar 20 cr.

b) Tot dela Zelosul d. capitane a treia colectă în sumă de 2 fl. 90 cr.; anume dela domni: Iosif Balu paroh în Ilva mare 1 fl., Ieronim Hlevoacă, capelan în Ilva mare 40 cr., Anhidim Condale din St.-Iosif 50 cr.; Michaiu Domide, director școlii triv. din S.-Georgiu 1 fl.

c) Pre lista Nr. 424 colectantele dl cancelist de judecatorie în Borgo-Prund: Ioane Trif, 1 fl.; Maria Trif, 1 fl.; Iulian Eliseu Dann, 1 fl.; Zacharie Tănase, în B.-Ruseni 50 cr.; Dămian Nechiti, în Ilva mică 30 cr.; Paul Bufulă în B.-Suseni 30 cr.; Paul Lunca, în Borgo Prund 40 cr.;

să învețe și câte o meserie, să producă manufacturi de cele ce au lipsa: bunaoră cojecăria, măcelăria, cismăria și altele. Industria de casă a femeilor o a ridicat la o calitate și fineță care o pretindea timpul, astfel: pânza fină, stamba și flanela; chiar postav, era drept mijloacele a recomandat mașinile mici de cusut, de țesut și de stricănit. Astfel s'a ridicat industria de casă a străinilor la valoarea ei. Pentru acest scop au făcut în orașele țerilor germane asociațiuni și în provincii filiale, pentru protejarea industriei naționale. Nu ar trebui oare să facem și noi tot asemenea?

Un mic exemplu ne arată dl Schmoller scriind despre orașele Barmen, Ebenfeld și alte dealungul Rinului, cari ați sunt renumite cu industria lor, ele numărau pre la anul 1795 numai 173,347 măsuri de felurite manufacturi. Sistemul protectoric au produs efecte de mirare, căci la anul 1835 tot în aceleași orașe se constată un număr doind, adică; 256,659 de măsuri. Astfel au oprit ei manufacturile străine și au scăpat de cucerirea industriei franceze.

Și noi nu trebuie să lăsăm pe românii ca să fie tributarii străinilor, ci trebuie să le arătăm mijloacele corespunzătoare, prin care să se poată compara și ei cu națiunile conlocuitoare.

Trebuie să propagăm în masa poporului nostru principiul sistemului protectoric; trebuie să creăm în toate cercurile și comitatele țerei, în orașe asociațiuni cu scop ca să îndemne pe țeranii români să îmbrățișeze meseriile și să scape de robia străinilor; de manufacturile străine; trebuie să înființăm școli și ateliere pentru meserii, ca să putem promova meseriile între români cu mai mult sporiu, și să creăm sodali și meseriași perfecți, pentru ca manufacturile române să se poată compara cu cele străine.

Maestrii români pentru ca să poată lupta contra industriei mari, contra fabricelor, ar trebui să lucreze după sistemul așa numit „colectiv“. Ei ar trebui căți sunt de o specialitate într'un loc să lucreze toți într'un atelier.

Fiind asociați și având statute materialul de lipsă și l'ar procura pe garanția comună. Concurența ce și-ar face ei ar înceta; speșele lor s'ar împuțina, eară calitatea și finețea manufacturilor

Maria Pop, preteasă gr.-cat. în B.-Bistrița 1 fl.; Dăjbukát Gergelyné, în B. Prund 50 cr. Suma 6 fl.

d) Pre lista Nr. 353 dl colectante Ioane Bian, în Paris 10 franci; Petru Ispirescu, din București 5 franci; Crist Cuțana, din București 2 fr., Const. Sântion, 10 fr., Teofil Frâncu, 5 fr., Suma 32 fr. = 14 florini 33 cr. v. a.

e) Căpitan c. r. Panteleimon Domide ca colectante 1 fl., d. soția sa Elisabeta 1 fl., Clemente Lupșai, protop. gr. cat. 1 fl., Pamfilu Grapini, preot 1 fl., d. soție sa Lucia, 50 cr., vice-căpitan pens. Florian Porcius, 1 fl., Susana și Rachila Porcius, 50 cr., preotul Gerasim Domide, 50 cr., medicul Sim. Stoica, 1 fl., d. soție sa Letiția, 1 fl., învățătorul Silvestru Mureșan, 50 cr., direct de cancelarie Macarie P. p, 30 cr., colectorul Avacam Anca, 20 cr., colect. Leontin Pop, 20 cr., cantorul Pamfir, Scripețiu 10 cr., notariul Zacharie Pop, 10 cr., jude cerc. Ioane Ișșip, 1 fl., Laolaltă 11 fl. v. a.

f) Pre lista Nr 114 d. colectante protop. gr-ca. în M. Oșorheiu Basiliu Hoszu, 2 fl., I. Fülep, 50 cr., Ladoșanu, 20 cr., Popoviciu Servian, 2 fl., Mateiu Pop de Grida, 2 fl., Petru Pipoșiu, 2 fl., Ioane Cservedi, 2 fl., A. Stoica, 2 fl., Iulia Frâncu, 3 fl., Iuliu Hosszu, în Mociu 2 fl., Maria Hosszu, în M. Oșorheiu 50 cr. Cu subtragerea postportului de 20 cr., suma 18 fl. v. a.

g) Prin d. Georgiu Barițiu, d. ingineriu din București Constantin Brezoian 9 lei = 5 fl.

h) Pre lista Nr. 824, colectând d. dr. jur. Teodor Mihali, în Cluș, p. t. domni: Alesandru Bohățielu, 20 fl., Ladislau Pop, 3 fl., Sandulă, 5 fl., Iuliu Coroian, 10 fl., Leontin Pop, 10 fl., Alesandru Comănescu, 5 fl., V. Almășian, 5 fl., Iosif Cioplea, 1 fl., v. d. Maria Ilișiu nasc. Șandor, 50 fl., Alesandru și Ioane Vajda, în Olpret 10 fl., dr. Aurelie Isacu și d. soție sa 5 fl., Lazar Baldi, 10 fl., Emerie Pop, adv. 2 fl., Vasile Roșescu, protopresb. gr. or. 5 fl. Suma 141 fl. v. a.

i) D. paroh gr.-cat. în Sâmboteleca lângă Mociu binevoitor a se face membru fondator cu 100 fl. promiși, până la depurarea capitalului solvind legalile 8%.

Suma raționielor precedentii 1321 fl., a celui de față 300 fl. 43 cr., la-olaltă 1621 fl. 43 cr. v. a.

Primească generoșii dd. contributorii și contribuitori pentru zelul ddlor sale române documentat în faptă, cele mai călduroase mulțămite din partea subscrisului Comitet.

Din ședința de comitet al „Fondului p. inf. unei școli rom. de fet. Cluș“ ținută în 30 Decembre n. 1883.

Alesandru Bohățel, Bas. I. Podoaba, Dr. Gregoriu Silăși, președ c. ssariu, act.

fiind observată de toți sau de cel mai espert dintre ei, ar fi de sigur mai bună. Mai este încă un alt avantaj și acesta este în favorul masei poporului, că manufacturile lor vor fi mai eftine și sistemul protectoric va fi aplicat la popor prin necesitate.

În modul acesta industria mică a meseriașilor români va putea face concurența industriei mari, adică fabricelor.

În fine idile de până aci trebuie să convingă pe fie-cine, ca țeranul român lipsit și de pământ și de vite și neimbrățișind nici meseriile și nici comerțul trebuie să ajungă la proletariat, trebuie să emigreze din pământul strămoșilor săi. E datorie deci a fie-cărui român adevărat și în prima linie a preoților, învățătorilor și notarilor comunali cari sunt conducători ai poporului, să propage maseselor mijloacele de înaintare, pentru ca să l scape de peire. Să îndemne pe români a întreprinde și ei tot ce e onest și ceea ce v. d., că întreprind străinii pentru ei; fie meserie, fie speculă; fie comerț.

Să pare că un astfel de signal s'a dat deja de către cei din România; și noi cei de dincoace de Carpați ar trebui să-l înțelegem.

Iată ce s'at dă dl P. S. Aurelian poporului român în Almanahul junimei române din Viena: „În neputință de a mai cuceri cu puterea, lupta pentru existență porcede astăzi pre alte căli, cari dacă nu duc totdeauna la cutropirea reală, totuși ajung la o cucerire economică. Popoare întregi. . . ajung pe nesimțite a fi nisce adeverate colonii pentru neamuri mai pricepute, mai istețe și mai puternice.

Popoarele mici mai cu seama să caute a fi cât se poate de emancipate, din punct de vedere economic.“

„A lăsa pe străini să te provadă cu toate necesitățile; să se introducă sub formă de meseriaș, e a deveni tributarii sau pentru toate obiectele fabricate.“

„Observând cum lucrează lumea cealaltă poporul român cu risicul de a deveni străin în pământul său, nu poate să stea indiferent. El nu trebuie să peardă din vedere, că au remas prea mult înapoi în comparațiune cu alte popoare“. . . De aceea cât mai este timp să se îmbărbăteze; să se pună pe lucru.

Conspectul operațiunilor Institutului de credit și de economii „Albina“ în luna Decembre 1883:

Întrate.		fl.	cr.
Numerariu transpus din 30 Novembre 1883		46,936.98	
Depuneri		99,378.88	
Cambii rescumpărate		173,905.11	
Împrumuturi ipototecare și alte împrumuturi		44,819.59	
Interese și provisiuni		16,111.37	
Fondul de pensiune		378.71	
Monetă vândută		160,226.03	
Efecte		2,198.60	
Conturi curente		165,841.34	
Diverse		4,825.61	
		fl. 714,622.22	

Eșițe.		fl.	cr.
Depuneri		130,967.97	
Cambii escomptate		183,358.75	
Împrumuturi ipototecare și alte împrumuturi		57,890.96	
Interese pentru depuneri		960.89	
Contribuțiuni și competențe		85.71	
Conturi curente		135,893.84	
Salarie și spese		2,674.19	
Monetă cumpărată		139,655.98	
Diverse		5,493.33	
Saldo în numerariu cu 31 Decembre 1883		57,640.60	
		fl. 714,622.22	

Sibiu în 31 Decembre 1883.

Visarion Roman m. p., Iosif Lissai m. p.,
director executiv, comptabil.

Bursa de Viena și Pesta.

Din 10 Ianuarie n. 1884.

	Viena	B-pesta
Renta de aur ung. de 6%	121.10	120.75
Renta de aur ung. de 4%	85.85	85.80
Renta ung. de hârtie	86.45	86.40
Renta de aur austriacă	99.65	99.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	139.60	139.75
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	92.70	92.50
II emisiune de obligațiuni de stat dela drumul de fer orient. ung.	115.25	115.—
Obligațiuni de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	97.80	97.25
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	95.25	99.75
Obligațiuni urbariale temeșane de	99.—	99.50
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	100.—	99.50
Sorți de stat dela 1860	135.30	136.50
Sorți ungurești cu premii	112.75	113.—
Sorți de regularea Tisei	114.40	115.50
Datorie de credit austr.	28.425	284.75
Datorie de stat austriacă în argint.	80.20	80.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	79.35	79.30
S risuri fonciari ale institutului „Albina“	—	100.80
Acțiuni de bancă austro-ung.	845.—	303.10
Acțiuni de bancă de credit ung.	303.80	—
Argint	—	—
Acțiuni de bancă de credit ung.	99.25	233.10
Acțiuni de credit austr.	99.60	293.10
Galben	5.71	6.69
Napoleon	9.60 ^{1/2}	9.58
London (pe polița de trei luni)	120.10	120.95

„Programa despre ceea ce are de făcut este încătră trasă de statele, care i-au apucat înainte în dezvoltarea economică. Nu trebuie se caute Românii alte mijloace pentru a-și crea o industrie națională, decât acelea, cari le-au folosit alte state culte.“

„Sistemul protectoric au fost regimul economic sub care s'au născut și au înflorit toate industriile; deci și poporul român să caute a ocroti industria sa sub același sistem.“

„Industria domestică sau casnică să se păstreze. Fabricațiunea domestică se poate introduce cu multă înlesnire. Poporul dela țeară cu deosebire este pregătit pentru aceasta, de oare ce el până astăzi alături cu agricultura mai practizează și oarecare industrie. În atelierile domestice poate lucra nu numai familia, dară și atâtea ajutoare, de câte se va simți trebuință.

„Sunt incredințat, că introducerea industriei va produce rezultatele cele mai salutare și va demonstra, că din multe puncte de privire fabricile mari, usinele și sutele și miile de lucrători sunt cu mult mai puțin potrivite cu interesele noastre românești, decât ceea ce numim industrie domestică.“

„La poporul român industria trebuie introdusă, mai cu deosebire în sate. Țeranii din cauza cliimei n'au de lucru câte cinci luni pe fie-care an.

„Pentru introducerea celor mai multe industrii prin sate nu este trebuință de școli speciale de meserii. . . este de ajuns, ca meseriași buni să fie așezați prin sate, a înveța atât pre copii, cât și pe părinții lor.“

„Se pare că poporul român a înțeles cât îl costă de scump lipsa unei industrii naționale, căci de câțeva vreme se vede o mișcare în această direcțiune.“

„Astăzi când se vede, că lipsa aceasta este simțită mai de către toți, trebuie să sperăm, că mișcarea începută va continua, și cu ajutorul tuturor, industria națională română va lua ființă.

„Noi i urăm cel mai deplin succes, de oare ce avem nestrămutată credință, că întemeierea industriei este pentru poporul român o chestiune de viață.“

Brașov în August 1883.

Bartolomeu Baiulescu m. p.,
președintele Asociațiunei pentru promovarea meseriilor între români.

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului vacant de paroh din parochia gr. or. de clasa a III din Lapugiu de sus în protopresbiteratul Dobrei, se escrie prin aceasta concurs cu termenul de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele sânt:

1. Casă parochială.
2. Porțiune canonică 32 jug. de pământ de a II și a III clasă, parte arătoriu parte, fânaș.
3. Folosirea prunelor din cimiteriu.
4. Birul în naturale a 12 cupe grâu, dela 270 familii, și stola usuată cari toate la olaltă computate dau un venit anual de 500 fl.

Doritorii de a ocupa acest post vor avea a înainta suplicele lor de concurs instruite în sensul prescripțiilor statutului organic §. 13 până la termenul de mai sus, la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Deva în 30 Noemvre 1883.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Dobrei în conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Papiu m. p.,
protopresbiter.

ad Nr. 496

[636] 2-3

CONCURS.

Neîntrând la 1-a publicare nici o petițiune la cele 2 stipendii pentru studenți de agricultură în Cluj-Manastur care se întrunească condițiunile recerute, se escrie prin aceasta de nou concurs pentru 2 stipendii à 80 fl. v. a. pe anul scolar, pentru studenți dela scoala de agricultură reg. ung. din Cluj-Manastur.

Aspirații la aceste două stipendii au să-și trimită suplicele lor la subsemnatul comitet al asociațiunei transilvane până la 1-a Februarie st. n. 1884 însoțite de următoarele documente:

- a) Carte de botez în original sau în copie legalizată.
- b) Testimoniu despre progresul în învățatură în semestrul premergător dela institutul în care frecventează.
- c) Testimoniu scolastic despre studiile absolvate înainte de intrarea în institutul de agricultură.
- d) Atestat de frecventare dela direcțiunea institutului în care frecventează cursurile de prezent.
- e) Atestat de serăcie sau de orfan dacă concurentul e orfan.
- f) Adevăriniță, că mai primesce sau nu, de undeva vr'un stipendiu.

Din ședința comitetului asociațiunei transilvane pentru literatura și cultura poporului român, ținută în 21 Decembre n. 1883.

Iacob Bologa, Dr. D. P. Barciannu,
v-pres. secretar.

ad Nr. 497

[635] 2-3

CONCURS.

Neputându-se conferi din lipsa de concurenți un ajutoriu de 100 fl. pe an, pentru care se publică concurs sub Nr. 315. 1883 lit. A. 11, prin aceasta se escrie de nou concurs:

La un ajutor de 100 fl. pe an, pentru tinerii, cari ar voi a se perfecționa în o maestrie de lemnărie mai perfecționată (facere de cruci și colnade, învelis de case după sisteme moderne, sculptura în lemn, sau strugărie mai perfecționată).

Aspirații la acest ajutor au să trimită suplicele lor la comitetul asociațiunei transilvane până la 1 Februarie st. n. 1884, însoțite de următoarele documente:

a) Atestat de Botez în original sau în copie legalizată.

b) Atestat despre cursurile scoolare absolvate înainte de a intra la învățatură în una din specialitățile amintite de lemnărit. Atestate de clase inferioare clasei a IV elementare, nu se vor lua în considerare.

c) Atestat că se află lucrând la vre un măestru sau institut de această specialitate și cu ce succes.

d) Atestat de sărăcie sau de orfan, dacă concurentul este orfan.

e) Atestat de moralitate dela auctoritățile competente.

f) Adevăriniță dela părinți s'au tutori că se deobligă a lăsa pre fiii sau pupili lor la învățatură până se vor fi perfecționat pe deplin.

Între concurenți cu calificațiune egală se vor preferi tinerii născuți în munții apuseni ai Transilvaniei.

Din ședința Comitetului asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, ținută la Sibiu în 22 Decembre n. 1883,

Iacob Bologa, Dr. D. P. Barciannu,
vice-președinte secretar.

Nr. U. 1171/1883.

[637] 2-3

Edict de licitațiune.

În 7 Martie stilul nou 24 Februarie stilul vechiu 1884 se va ține la oficiul central al Universității săsesci în Sibiu piața mare Nr. 15 dela 9 până la 12 oare a. am. și la cas de lipsă și dela 3 până la 6 oare după amiazi o licitațiune publică pentru esarândarea următorilor munți de pășunat, pe anii 1884, 1885 și 1886 și anume:

Nr. curent	Situatiunea muntelui	Numirea	Arealul de pășunat		Prețul de esclamare
			Jug.	°	
1	Tâlmaci	Cornu Pleschii . . .	712	—	250
2	"	Negovan mare . . .	1327	—	925
3	"	Negovan mic . . .	—	—	862
4	"	Conțu mare . . .	—	—	705
5	"	Conțu mic . . .	2245	—	895
6	Orlat	Stricatu	1750	—	204
7	"	Oltiavu	1425	—	625
8	"	Furnica	1546	—	258
9	"	Bălu	929	1300	651
10	"	Balințu mare . . .	1101	900	223
11	"	Balințu mic . . .	650	1000	149
12	"	Serecinu mare . . .	1253	100	206
13	"	Serecinu de mijloc .	1413	900	813
14	"	Serecinu de latere .	1141	700	541
15	Sibiel	Cotrona	274	1100	94
16	Sinna	Goaza de sus . . .	1419	600	653
17	"	Goaza de jos . . .	1387	800	166
18	"	Haneșiu de sus . . .	1676	1400	680
19	"	Haneșiu de jos . . .	1686	1400	203
20	"	Steaza de sus . . .	389	1000	79
21	"	Steaza de jos . . .	600	—	33
22	"	Gropele de sus . . .	794	600	31
23	"	Gropele de jos . . .	452	890	121

Fie-cine, care dorește a lua arândă, trebuie să depună la mâna comisiunei de licitare înainte de licitațiune 10% din prețul de esclamare ca vadiu în bani gata, care după terminarea licitațiunei se va restitui celui care nu a obținut arândă, ear celor ce au obținute li se va socoti în prețul arândei, dacă au depus cașiunea de arândă conform contractului.

Condițiunile mai de aproape ale arândei se pot vedea și înainte de ziua licitațiunei la oficiul central al Universității săsesci în oarele de cancelariă.

Dela oficiul central al Universității săsesci.

Sibiu, în 5 Ianuarie 1884.

Dr. M. Brennerberg,
comite.

Licitațiune minuendo.

Pentru acoperirea lipsei lemnului de foc la Institutul regesc al alienaților pe timpul 1884/5 în mărime de 904 de metre cubice se prescrie licitațiunea minuendo adeca:

Intreprinzătorii care au scop lemnele sus numite ale offera au până în 28 Ianuarie 1884 12 oare la amiazi la cancelarie sus numit Institutului în ofert cu 50 cr. timbru preveđiut 200 fl. v. a. ca vadium ale trimite, în care ofert lui se respunde câte cubicetre lemne de stejar, și câte cubicetre lemne de fag adeca deosibit și în ce preț, în cât stă mărimea darabului adeca lung și gros. [638] 2-3

Mai târziu ca termin sus numit trimise oferte nu se vor lua în considerațiune.

Sibiu, în 4 Ianuarie 1884.

Dela Institutul regesc al alienaților.

OLEIU PENTRU AUȚ

m'a curat radical de învechita mea asurđială, care o am căpătat la asediul Sevastopolului. Astăzi, mulțămită acestui remediu, mi-am redobândit perfect, ca prin minune auțul, motiv, ce mă îndeamnă să Vă mulțămes public și să recomand ori cui suferă de asurđeală, acest remediu neprețuit.

Principele Jan de Hiestov.

Crovo. [611] 5

Acest oleiu pentru auț, împreună cu arătarea modului de întrebuințare se poate căpăta cu prețul 2 fl. 40 cr. la Iulius Graetz, Viena, Sechshaus, Hauptstrasse 47.

Turnătoare de clopote și de metal

a lui

Antonie Novotny

de recomandă pentru facerea de clopote noue, pentru turnarea din nou a clopotelor

sparte de toată mărimea-precum și pentru construțea a mai multor clopote în acord harmonic, oferind garanță pe mai mulți ani. Montate cu chivere (co-roane) de lemn, fer turnat și făurit; astfel construite, că după ce sânt usuate pe

o parte se poată fi învărțite cu înlesnire în ori-ce direcțiune, prin ceea ce se evită creparea lor.

Cu deosebire recomand

clopotele găurite și premiate

inventate de mine, care au un ton mai întins, mai puternic și mai adânc, ca cele de sistemul vechiu; un astfel de clopot în greutate de 300 punți egalează pe unul de 400 punți.

Recomand mai departe scaune de fer făurit pentru clopote solide și frumoase, clopote pentru orologiu sau discuri pentru oroloage și toate celelalte articole de alamă și metal aparținătoare de această categorie, cu prețurile cele mai moderate. Se construesc clopote și pe lângă plătirea făcută în rate.

Clopote dela 300 punți în jos, precum și stropitoare de mână se află totdeauna în magazin.

Pentru comande binevoitoare, care se efectuează solid și prompt se recomandă

Antonie Novotny.

[359] 11-11

Timișoara, Fabrică.

Zambach și Gavora.

Fabrica de vestminte și recuisite bisericesci

de rit catolic și grec.

[555] 14-30

în Budapesta, strada Vațului, Váci utca Nr. 17.

Felon sau Odăjdii
Albe, Stihare, Dalmatice, Baldachin, prapori. Toate felurile de steaguri, și pentru societăți industriale (și pentru pompieri) co-

vor pe altariu, potiruri, pietohlebni-ca, cădelnițe, pacifical, candelă de altar, policandre pentru biserici, ricide, chivot, cărți de Evangelie etc.

Comande se efectuesc prompt. — Obiectele, cari nu vor conveni, se vor schimba cu altele.

TIPOGRAFIA ARCHIDIECESANĂ în SIBIU.

A eșit de sub presă:

[598] 5

CALENDARIU
pe anul visect dela Christos
1884.

Anul al treideci și treilea.

Prețul unui esemplar legat 30 cr., pentru vândători nelegat 23 cr. v. a. și legat 25 cr. v. a.

CUPRINSUL:

Calendarul (julian și gregorian, cu însemnarea exactă a Evangeliilor și glasurilor de peste an). — Pătrarele lunilor. — Genealogia casei domnitoare austriace. — Regenții europeni. — Serviciul postal și telegrafic. — Taasa de timbru pentru polițe și documente. — Tabela pentru computarea intereselor. — Măsurile noue și vechi.

Șematismul

bisericii ortodoxe-orientale române din Ungaria și Transilvania cuprindând și protopresbiterii, administratorii protopresbiterali, parochii și învățătorii cu comunele bisericesci din archidieceasă după noua arondare a protopresbiteratelor.

Ierarhii metropoliilor învecinate din Austro-Ungaria.

Pajura, (Poveste din Ardeal). — Cine a scos pe Adam și pe Eva din raiu (Snoavă). — Pindul și Carpatul, (Episod din istoria resbelului independenței României). — Poesii: „Vine iarna, vine iarna”. — „Ursul, Vulpea și Lupul”. — Cugetări bătrănesci.

Conspectul săptămânilor. — Însemnarea tērgurilor.

Administrațiunea tipografiei archidieceșane în Sibiu.